

Posudek oponentky magisterské práce

Katedra: Religionistiky

Akademický rok: 2014/2015

Název tématu: Postoje k islámu v Českobratrské církvi evangelické

Autorka: Bc. Blanka Fišarová

Diplomová práce Blanky Fišarové je již na první pohled prací nadprůměrnou nejen co do rozsahu, ale i obsahu. Včetně příloh má 304 stran. Těžko říct, zda se jedná o klad či zápor. Navzdory tvrzení autorky o dohledání značeného množství zdrojů, které se snažila maximálně zužitkovat, a že zkrácením práce o první dvě obecné kapitoly, by bylo hlavní téma vytrženo z kontextu a navíc by i tak byla práce mnohem rozsáhlejší než je běžné u diplomových prací, a proto se text rozhodla nezkracovat (s. 261), se domnívám, že k základům vědecké práce patří mimo jiné schopnost nasbíraný bohatý materiál vhodně vyselektovat a použít v textu. Ačkoli jsou první dvě kapitoly nesporně napsány velmi zajímavě a čtivě, k hlavnímu tématu práce se autorka dostává až na straně 62. Uvážíme-li, že se jedná o text odborný, který je určen odborné veřejnosti, obecná část práce mohla být značně zkrácena. Nejedná se však jen o první dvě kapitoly, ale také např. o kapitolu třetí, která je velmi podrobnou případovou studií, jež je nesporně zajímavá a vypovídající o dění v ČCE, avšak je otázkou, zda je v takovémto rozsahu nezbytná pro výslednou podobu této práce.

Na druhou stranu velmi kladně hodnotím podkapitolu věnující se reflexi různých mezináboženských vztahů (s. 23-27), kde se autorka neomezuje pouze na suchý popis těchto vztahů, ale uvádí k nim i příklady jednotlivých myslitelů ať minulých či současných, kteří popisované postoje zastávali. Oceněníhodná je také snaha autorky jí popsané typologie mezináboženských postojů dále v práci aplikovat na pojednávané osobnosti Českobratrské církve evangelické.

Bohaté jádro práce sestává z velmi podrobné analýzy vydaných textů ČCE, která zkoumá její vztah k islámu. Autorka uvádí, že islám se do většího pozornosti této církve dostal až v roce 2014, což může být vzhledem k událostem posledního roku v ČR pochopitelné, ovšem je zajímavé, že události 11. září, které se určitým způsobem dotkly značné části světa, nechali autoři analyzovaného časopisu Protestant či Českého bratra prakticky bez povšimnutí.

Ke klíčovému úseku celého textu patří také dotazníkové šetření, které autorka provedla ve dvou sborech ČCH a ověřila jej na kontrolní skupině, dále rozhovory s faráři těchto sborů a nakonec rozhovory s aktivními účastníky mezináboženského dialogu z členů ČCH. Ačkoli je hlavní oborem autorky religionistika, k prostudování sociologických materiálů zabývajících se terénním výzkumem věnovala velkou pozornost a péči, což je patrné mimo jiné i na jejím zdůvodnění

výzkumu (s. 127). Tato neobyčejná a výborná analýza přináší nepochybně zajímavé výsledky, se kterými je dále možno pracovat.

Na několika místech textu např. čtenáře napadá otázka, co je v teoretické rovině předmětem a cílem mezináboženského dialogu, o kterém je převážnou dobu pojednáváno? V čem se mezináboženský dialog liší od jiného dialogu, např. mezikulturního? Tuto otázku také vzbuzují především výsledky analýzy vybraných textů a rozhovorů s faráři a zástupci dialogu ČCE. V některých pasážích je patrné, že islám (př. jeho zástupci) není vnímán jako rovnocenný partner dialogu – např. Joel Pokorný a jeho důraz na islám jako neúplné boží zjevení (s. 113), Jiří Gruber *islám je alternativní cestou k Bohu, ale křesťanství nabízí lepší způsob* (s. 188), Jiří Gruber a jeho výtka přístupu muslimů ke koránu jako ke zjevené knize bez schopnosti zohledňovat kontext výroků v knize obsažených (s. 190), či očekávání reciprocit – my vám dovoluujeme stavět mešity tak vy nám dovoďte stavět kostely (s. 192) – o to zvláštěji pak mimo jiné působí citace Gruberových slov k vlastní osobní zkušenosti s českými zástupci muslimské náboženské obce na s. 194.

Daniel Bartoň či Matěj Opočenský naopak kladou důraz na praktický dialog – jedná se o mezináboženský dialog proto, že jeho účastníky definujeme na základě náboženské příslušnosti? Tyto a mnohé další otázky (např. téma vztahu dialogu a misie, které otevřel prof. Balabán na s. 212) mohou být na základě autorčina terénního výzkumu v budoucnosti dále diskutovány.

Oceňuji snahu autorky nepředstavovat pouze osobnosti, které jsou pro-dialogické, ale zmiňuje i ty, jejichž názory na islám jsou polemické viz. farář z Chebu Pavel Hejzlar (s. 103).

Navzdory k poněkud kritickému úvodu posudku nemám k obsahové stránce textu výtku. Slohový styl autorky je neobyčejně čtivý a po formální stránce splňuje práce všechny náležitosti vědeckého textu.

Na závěr snad pouze krátká poznámka k textu na straně 207, kde autorka prezentuje výzkumné otázky pro rozhovory se členy CČH: *Jak smýšlejí o lidech „nevěřících“ (sekulárních)?* Sekulární člověk není synonymem pro člověka nevěřícího. Nakonec všichni dotazovaní vyrostli v české sekulární společnosti.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Pardubicích, 14.8.2015

Zuzana Černá, Ph.D.

